

Metsäbiotalouden tiedepaneelin asiantuntijalausunto

Asia: U 74/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta, mukaan lukien puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelma

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Aika: perjantai 20.2.2026 klo 9.00

Johdanto

Komissio antoi 16.7.2025 ehdotuksen Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta mukaan lukien puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelma. Euroopan kilpailukykyrahasto on osa vuoden 2027 jälkeistä monivuotista rahoituskehystä koskevaa pakettia, ja sen tavoitteena on yhdistää nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen 14 yksittäistä rahoitusohjelmaa tai -välinettä yhden kehyksen alle, jotta voidaan vahvistaa Euroopan kilpailukykyä kriittisissä teknologioissa ja strategisilla aloilla. Kilpailukykyrahasto edistäisi tutkimusyhteistyötä, yritysten laajentumista, innovointia, teollista käyttöönottoa, infrastruktuurihankkeita ja valmistusteollisuutta sekä vahvistaisi osaamista. Kilpailukykyrahasto olisi EU:n teollisuuspoliittisten tavoitteiden ja investointien rahoittamisen ensisijainen väline.

Metsäbiotalouden tiedepaneeli lausuu tässä valtioneuvoston kirjelmästä erityisesti aiheista, jotka koskevat biotaloutta, tutkimusta ja rahaston integraatiota tulevaan puiteohjelmaan.

Lausunto

Ehdotuksen tavoite

Metsäbiotalouden tiedepaneeli yhtyy valtioneuvoston kantaan rahaston tarpeellisuudesta ja rahastolle asetettujen tavoitteiden relevanssista EU:n kilpailukykyyn ja turvallisuuden parantamiseksi suhteessa muihin suuriin talousalueisiin.

Paneeli yhtyy Suomen kantaan, joka korostaa ruokaan, luonnonvaroihin, ilmastoon ja ympäristöasioihin liittyvän tutkimuksen merkitystä osana kilpailukykyyn ja kestäväen bio- ja kiertotalouden edistämistä EU:ssa. Metsäbiotalouden kehittämistä edistäviin toimiin tulisi hyödyntää laaja-alaisesti rahoitusta, esimerkiksi hyödyntämällä myös kilpailukykyrahastoa ja Horisontti Eurooppa -ohjelmaa.

Puhtaan siirtymän ja teollisuuden vähähiilistämisen tukeminen (artiklat 32–35)

Metsäbiotalouden tiedepaneeli yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, että kaikkia puhtaan energiatuotannon mahdollistavia teknologioita tarvitaan siirtymässä kohti ilmastoneutraaliutta. Paneeli korostaa bioenergian kasvavaa merkitystä vaihtuvatehoisten energianlähteiden (tuuli-, aurinko- ja aaltoenergia) säätöenergiana. Vaikka bioenergian vuosituotanto vähenisi, hetkellisen, jopa viikkoja ja kuukausia yllä pidettävää tehotasoa

on kyettävä nostamaan investoinneilla sähkön ja lämmön yhteistuotantoon niin teollisuudessa (metsäteollisuus, prosessiteollisuus) kuin yhdyskuntien kaukolämpölaitoksissa.

Metsäbiotalouden arvonlisän nostamiseksi on välttämätöntä rahoittaa uusien korkean lisäarvon tuotteiden investointeja. Paneeli yhtyy Valtioneuvoston näkemykseen, jonka mukaan riskirahoitusta erityisesti puhtaan siirtymän hankkeiden ensimmäisen kaupallisen vaiheen investointeihin ja skaalausinvestointeihin on lisättävä. Erityisesti metsä- ja puutuotesektorilla laitosinvestoinnit ovat erittäin kalliita ja niiden virittäminen kilpailukykyiseksi voi kestää vuosia. Investoinnit ovat kuitenkin välttämättömiä metsäbiotalouden tuottaman arvonlisän kasvattamiseksi ja jalostusarvon nostamiseksi.

Terveyden, bioteknologian, maatalouden ja biotalouden tukeminen (artiklat 36–37)

Paneeli yhtyy Valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan EU:n rahoituksella tulisi vahvistaa ja edelleen kehittää EU:n globaalia johtajuutta kierto- ja biotaloudessa sekä biopohjaisissa ratkaisuissa. Valtioneuvosto korostaa erityisesti korkean jalostusasteen kierto- ja biotalouden ratkaisuja sekä ratkaisuja, jotka vähentävät riippuvuutta tuotavista fossiilisista polttoaineista sekä tehostavat luonnonvarojen käyttöä.

Paneeli katsoo, että energiatuotteilla on edelleen keskeinen rooli kierto- ja biotaloudessa. Investoinnit biogeenisen hiilidioksidin hyödyntämiseen unohtamatta perinteisen bioenergian tuotantotehokkuuden parantamisesta ovat elimellinen osa tulevaisuuden biokierto- ja biotalouden teollista ekosysteemiä.

Metsäbiotalouden tiedepaneelin ydinviestit

- Paneeli korostaa tehokasta eri rahoitusinstrumenttien integraatiota kilpailukykyrahaston tavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisesti tulevalle puiteohjelmalle (FP10) on runsaasti yhtymäkohtia rahaston tavoitteisiin ja tehtäviin.
- Paneeli korostaa bioenergian kasvavaa merkitystä vaihtuvatehoisten energianlähteiden (tuuli-, aurinko- ja aaltoenergia) säätöenergiana. Puhtaan, uusiutuvan energian rooli on yksi merkittävimmistä kilpailukykytekijöistä. Energiajärjestelmän optimointiin tähtäävien ratkaisujen tulee olla teknologianeutraaleja.
- Laitosinvestoinnit uusien tuotteiden markkinoille tuomiseksi ovat erittäin kalliita ja riskialttiita mutta ne ovat välttämättömiä metsäbiotalouden tuottaman arvonlisän kasvattamiseksi ja jalostusarvon nostamiseksi. Siksi kannustimet ja tuet ensimmäisen sukupolven täyden mittakaavan tuotantolaitoksille ovat tärkeitä riskien vähentämiseksi.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: Antti Asikainen

Lähteet:

Österberg, M., Karjalainen, M., Lintunen, J., Tammelin, T., Asikainen, A., Vakkilainen, E., Toivonen, R., Virta, P., Henn, A., Nuutinen, E-M., Kohl, J., Hassinen, J. 2024. Lankusta lääkkeisiin - Tuoteportfolion arvonnoususta uutta arvonlisää metsäsektorille. Metsäbiotalouden tiedepaneelin raportti 1/2024. Metsäbiotalouden tiedepaneeli. Helsinki. 36 s. URN: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-65456-0-8>

